

OPEN MONUMENTEN DAG

9 & 10 september 2023

Berghem • Deursen • Geffen • Haren • Herpen • Lith • Lithoijen •
Macharen • Maren-Kessel • Megen • Neerlangel • Oss • Ravenstein

WELKOM OP ONZE OPEN MONUMENTENDAG!

Kijk voor de meest actuele informatie op

www.stadsarchieffoss.nl en

www.trefhinetinoss.nl/open-monumentendag-oss

Het verhaal van erfgoed

Met alweer de 37e editie in het verschiet kan de Open Monumentendag bogen op een mooie geschiedenis. In vele gezinnen is het inmiddels traditie om er in het tweede weekend van september op uit te trekken en een of meerdere monumenten te bezoeken. Ook dit jaar zal dat niet anders zijn.

Wel anders is dat dit keer niet het monument zelf centraal staat, maar de verhalen of gebruiken er omheen. Het thema van Open Monumentendag 2023 is namelijk levend erfgoed of, zoals we hier gewoon zijn te zeggen: immaterieel erfgoed.

Als we al maar een beetje achterom kijken, zien we al dat onze samenleving doorspekt is met immaterieel erfgoed. Voor ons Brabanders is carnaval waarschijnlijk het meest bekende voorbeeld. Maar kijk je iets verder, dan vind je het op veel meer plekken. Denk aan de vele feesten en activiteiten die soms al eeuwen in onze omgeving plaatsvinden en daarmee inhoud geven aan onze identiteit. Van het Kerstfeest en Pasen tot de kermis en Koningsdag.

Ook de oude ambachten behoren tot het immaterieel erfgoed. Tijdens deze Open Monumentendag kunt u met meerdere kennismaken. Zo besteedt de organisatie in Ravenstein ruim aandacht aan het ambacht van smid en leerlooier en alle gebruiken die daarbij hoorden. In de vele molens in onze gemeente leert u alles over het ambacht van molenaar. En in Haren vertellen ze u vol liefde en passie over het ambacht van boekbinden en -restaureren.

Natuurlijk is het daarbij interessant om alle gereedschappen van de ambachtslieden te bekijken. Maar nog veel boeiender is het te luisteren naar de verhalen die bij het ambacht horen. Want verhalen, dat is waar het om draait bij erfgoed. Verhalen, die we van onze ouders overgeleverd hebben gekregen en die we zelf ook weer doorvertellen aan onze kinderen. En soms hoeft je daarvoor helemaal niet zo ver terug in de tijd. Breng dit weekend bijvoorbeeld een bezoek aan de schuilkelder in Oss en je hoort er de interessante verhalen over de Koude Oorlog.

Kortom, De Open Monumentendag in de gemeente Oss heeft u dit weekend veel te bieden. Ik wens u daarbij veel plezier. En als ik u een tip mag geven: houd uw oren gespitst en luister goed naar de verhalen. Zodat u ze zelf ook weer kunt overdragen.

Sidney van den Bergh
Wethouder Erfgoed gemeente Oss

BUSEXCURSIE

ontdek de monumenten in de gemeente Oss

Op zaterdag 9 september rijdt om 10.00 uur en 13.30 uur weer een excursiebus langs verschillende monumenten in de gemeente Oss. In de bus is een gids aanwezig die tijdens de rit informatie geeft over de monumenten en andere wetenswaardigheden. In de ochtend is dit erfgoedwethouder Sidney van den Bergh, in de middag voormalig wethouder en Tweede Kamerlid René Peters. Er wordt onderweg op twee plekken een stop gemaakt voor een rondleiding of wandeling. Ook de route zelf, door het mooie landelijke gebied van de gemeente Oss, is zeker de moeite waard.

De busexcursie op zaterdagochtend 9 september om 10.00 uur gaat naar het Vorstengraf in Oss en naar Lith. Tijdens de tweede stop wordt ook een boekje met nieuwe wandelingen door Lith gepresenteerd.

De busexcursie op zaterdagmiddag 9 september om 13.30 uur gaat naar de Maria Magdalenakerk in Geffen en het Erfgoedlokaal in Haren.

Praktische punten

- Het start- en eindpunt van de bussen is de parkeerplaats achter het gemeentehuis, Raadhuislaan 2 in Oss.
- Deelname aan de busexcursie is gratis.
- Reserveren is verplicht in verband met het beperkte aantal plaatsen. Dit kan vanaf dinsdag 8 augustus bij het Stadsarchief, bij voorkeur via de mail: informatie@stadsarchiefoss.nl. Geef in de mail duidelijk aan om welke busexcursie het gaat en voor hoeveel personen de reservering is. Reserveren kan eventueel ook telefonisch of aan de balie op dinsdag, woensdag en donderdag van 10.00 tot 17.00 uur: T: 0412 – 842010, Stadsarchief Oss, Raadhuislaan 10 (in de Bibliotheek Oss) in Oss. Tijdig reserveren wordt aanbevolen. Vol = vol.

- In verband met het beperkte aantal plaatsen kan er per reservering maar voor één van de bustochten gereserveerd worden.
- In verband met het beperkte aantal plaatsen kan er per reservering voor maximaal 4 personen gereserveerd worden.
- Graag bij verhindering tijdig afmelden, zodat iemand anders uw plaats kan innemen.
- Er is een mogelijkheid om een rollator onderin de bus te plaatsen. De bus heeft wel een hoge instap/trap. Grotere hulpmiddelen meenemen zoals schootmobiel, is helaas niet mogelijk.
- De excursies duren ongeveer 3 uur.
- Voor koffie/thee wordt onderweg gezorgd.

Kerkstraat 15, Oss
<https://bit.ly/3pFOqjl>

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 13.00 uur tot 17.00 uur en
 zondag 10 september van 14.00 tot 17.00 uur

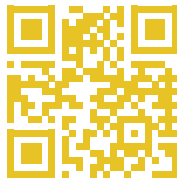
Activiteiten

Tijdens openingstijden kan elk heel en half uur met een gids de kerktoren beklommen worden. Hierbij zijn ook het orgel, de stucgewelven en de klokken te zien. De torenbeklimming duurt circa 1,5 uur. Minimum leeftijd is 12 jaar. De torenbeklimming is op eigen risico. Klim mee naar het hoogste punt van Oss en geniet van de mooie vergezichten. Er is tijdens deze dagen de gelegenheid om met een gids of een handleiding door de kerk te lopen.

Over het monument

De Grote Kerk is een rijksmonument en is in neogotische stijl gebouwd. Deze rooms-katholieke kerk, die gebouwd werd van 1857 tot 1859, is de oudste nog bestaande kerk in Oss. Hij verving de middeleeuwse Sint-Willibrorduskerk. Sint Willibrordus is de patroonheilige van de stad Oss. De nieuwe kerk werd toegewijd aan de Maagd Maria Onbevlekt Ontvangen. De kerk is gebouwd naar ontwerp van architect Van Tulder. Het interieur is sterk geïnspireerd op de bekende gotische Sint-Janskathedraal in 's-Hertogenbosch. De mooie gebrandschilderde ramen komen uit het eind van de negentiende eeuw. Osse ondernemers en rijke burgers hebben het interieur van de kerk met geschenken verfraaid. De hoge toren is kenmerkend voor het centrum van Oss. Opvallend is dat de toren geen spits heeft, maar een bakstenen balustrade als bekroning. Tijdens de Open Monumentendag kan met een gids de 57 meter hoge toren beklommen worden. Bij helder weer biedt dit een prachtig uitzicht over Oss en wijde omgeving. Wil je op een andere dag de kerk bekijken of de toren beklimmen? Mail dan naar gotojij@home.nl voor een afspraak.

Scan mij voor een filmpje
 over de kerk!

Molenstraat 65, Oss
 T: 0412 798 000, www.museumjancunen.nl

Openingstijden

Zondag 10 september van 11.00 uur tot 17.00 uur (het museum is zaterdag 9 september wel geopend, maar niet gratis toegankelijk)

Activiteiten

Tentoonstellingen: Villa Curiosa; Tentoonstelling: De Vorst van Oss & tijdgenoten | Elite in de ijzertijd; The Animal Farmacy.
 Voor families is er een speciale speurtocht waarmee je op ontdekkingsstocht gaat door dit bijzondere gebouw. Familieleden van Jan Cunen nemen je mee met bijzondere weetjes en leuke doe- en kijkopdrachten. Weten jullie het museumhuisdier te vinden?

Over het monument

Villa Constance, het monumentale gebouw waar Museum Jan Cunen in gevestigd is, kent een prachtige geschiedenis. Als een van de mooiste monumenten van Oss bundelt het – sinds 1888 – een aantal belangrijke hoofdstukken uit de Osse geschiedenis. De opdrachtgever van de fabrikantenvilla was margarinefabrikant Arnold van den Bergh, die het pand verkocht aan zijn concurrent Anton Jurgens. Later fungeert het als stadhuis en plek waar archivaris Jan Cunen zijn verzameling bijeenbrengt. Villa Constance is een mengsel van stijlen: de hal vertoont neo-renaissancestijl, terwijl andere zalen klassieker zijn door het gebruik van lijsten en ornamenten. Vanaf 1980 krijgt de villa een museale functie en wordt het Museum Jan Cunen, een eigenwijs museum met verrassende tentoonstellingen en activiteiten voor jong en oud. Tijdens de Open Monumentendag is de villa alleen op zondag gratis te bezoeken.

Heschepad 49, Oss

Ingang bij het toegangshek van de parkeerkelder naast de supermarkt Coop aan het Heschepad 49, Oss
wandelmet.maaslandgildeoss.nl/wp/bezoek-nbc-schuijkelder

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Er zijn gidsen van het Maasland Gilde aanwezig voor het geven van informatie en een rondleiding. Bezoekers gaan in groepjes met een gids de kelder in.

Over het monument

Tijdens de Koude Oorlog, in de tweede helft van de vorige eeuw, stonden twee machtsblokken lijnrecht tegenover elkaar. Hierdoor was er een wereldwijde dreiging voor een oorlog met kernwapens. Om de bevolking bescherming te bieden tegen een atoomaanval, moesten er ook in Nederland schuilkelders komen. In 1970 startte het Ministerie van Binnenlandse Zaken met de bouw van openbare schuilgelegenheden. Dit werd in combinatie met de aanleg van grote gebouwen gedaan. In 1982 is het appartementencomplex aan het Heschepad bij het Jurgensplein gebouwd. Hieronder werd een schuilkelder in de parkeerruimte gebouwd. In 1986 is deze schuilkelder door burgemeester Van Veldhuizen geopend. De schuilkelder kon als Nucleaire-, Biologische- en Chemische schuilkelder (NBC) worden gebruikt. De schuilkelder is gemaakt voor 3.800 personen en was bedoeld om 2 dagen in te kunnen overleven. Oss telde toen 40.000 inwoners. Omdat de inventaris nog vrijwel compleet is, met onder andere opklapbedden, lange rijen wasbakken, toiletten en wateropslag, is de schuilkelder recent benoemd tot gemeentelijk monument.

Foto: FC Jomatico

Kruisstraat 37, Oss**Openingstijden**

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 10.00 tot 15.00 uur

Activiteiten

De molen draait en de molenaar kan toelichting geven.

Over het monument

Oss had waarschijnlijk al heel vroeg een molen. In 1350 heeft Oss al het recht van molendwang. Dat wil zeggen dat de inwoners van Oss, Heesch, Berghem en Nistelrode verplicht waren hun graan in Oss te laten malen. De eerste molen van Oss stond aan de Oude Molenstraat. Deze molen werd in 1867 afgebroken. In 1860 werd deze molen, Zeldenrust, aan de Kruisstraat gebouwd. Rond de Tweede Wereldoorlog schakelde de molenaar over op motorkracht voor de aandrijving van de maalstenen. Maar de molen raakte in verval. In 1971 werd de molen, die toen niet veel meer was dan een stenen romp, aan de gemeente Oss verkocht. In 1978 is de molen gerestaureerd. Enkele jaren geleden is het voegwerk van de romp van de molen gerestaureerd en is het pleintje voor de molen opnieuw ingericht. Tijdens de Open Monumentendag zal de molen draaien.

Nieuwe Brouwerstraat 49, Oss

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 tot 13.00 uur

Over het monument

In 1894 begon de bouw van de molen Nieuw Leven, die in 1895 klaar was. In de vorige eeuw werd de molen eind jaren dertig helemaal wit geschilderd. In de volksmond heette hij dan ook 'de witte molen'. In 1960 kocht de Philipsfabriek de molen, die toen tegen de rand van het fabrieksterrein lag. Philips verbouwde de molen tot vergader- en ontvangstruimte. Met deze nieuwe functie veranderde het karakter van de molen sterk, ondanks dat zoveel mogelijk van het oorspronkelijke molenwerk bewaard werd. Rond 1985 werd de gemeente Oss eigenaar van de molen. De molen werd gerestaureerd, hierbij werd ook de witte verflaag weggehaald. In 1992 kon de molen weer malen. De molens in de gemeente Oss worden in gebruik gehouden door enthousiaste vrijwilligers. Tijdens de Open Monumentendag zal de molen draaien.

Zwaardweg, bij de fietstunnel onder de A59, Oss

Openingstijden

Het monument is de hele dag (het gehele jaar) geopend.

Activiteiten

Op zondag 10 september is tussen 13.00 en 16.00 uur een gids aanwezig.

Over het monument

Het Vorstengraf en het Zwaard van Oss zijn belangrijke iconen van Oss. Met een doorsnede van 53 meter is het Vorstengraf de grootste grafheuvel van Nederland. Het graf dateert uit de vroege ijzertijd, ongeveer 700 voor Christus, en ligt bovenop een kleinere grafheuvel die eerder in de bronstijd is aangelegd. Het vorstengraf is ontdekt in 1933 en is beroemd door de rijke grafgiften, waaronder het kromgebogen zwaard. Dat zwaard was verpakt in een situla, een grote bronzen emmer. Het was versierd met goud, wat in die tijd heel bijzonder was. Begin 2019 is op een rotonde in het centrum van Oss een grote kunstzinnige versie van dit gebogen zwaard en de situla geplaatst.

In 2003 is de grafheuvel gereconstrueerd. Deze reconstructie laat een dwarsdoorsnede van de heuvel zien. Het vorstengraf was onderdeel van een veel groter grafveld. Een paar honderd meter naar het oosten liggen nog meer grafheuvels: monument Paalgraven. Stichting Vorstengraf Oss heeft uitgebreide informatiepanelen bij deze archeologische monumenten geplaatst. Dit jaar is voor het 20-jarig bestaan het monument helemaal opgeknapt.

Langs de Rijksweg N324 van Oss naar Grave, direct na het viaduct links

Openingstijden

Het monument is de hele dag (het gehele jaar) geopend.

Tip: het monument is het beste met de fiets of lopend te bezoeken. De fiets kan bij de poort langs de Rijksweg N324 neergezet worden. Er is ook een fietsroute tussen het Vorstengraf en Paalgraven.

Over het monument

Dit prehistorische grafveld staat bekend onder de naam Paalgraven of Zevenbergen. In de bronstijd en vroege ijertijd (ongeveer 2000 - 500 voor Christus) werden hier regelmatig mensen begraven. Onder een van de grafheuvels zijn zeer bijzondere voorwerpen gevonden. Waarschijnlijk ligt hier een belangrijk persoon begraven, vergelijkbaar de vorst uit het met het dichtbij gelegen Vorstengraf.

In 2014 is dit archeologische monument hersteld en heropend. Alle grafheuvels en palenrijen zijn op hun oorspronkelijke plaats gereconstrueerd. Ook de heide draagt bij aan het beeld zoals archeologen denken dat het er ruim 2500 jaar geleden heeft uitgezien. Er is een uitkijktoren waarvandaan je het terrein en het Vorstengraf kunt bekijken. Panelen op het terrein en bij de wandelroute geven informatie over deze bijzondere plek. Op het terrein is ook een galg geplaatst. In de middeleeuwen stond op een van de grafheuvels zo'n galg. Hier werden misdadigers opgehangen. Ze bleven hier lang hangen om reizigers die van de richting Zeeland naar Oss en Berghem gingen, te waarschuwen om geen slechte streken uit te halen.

Osseweg 49, Berghem

berchs-heem.nl

Openingstijden

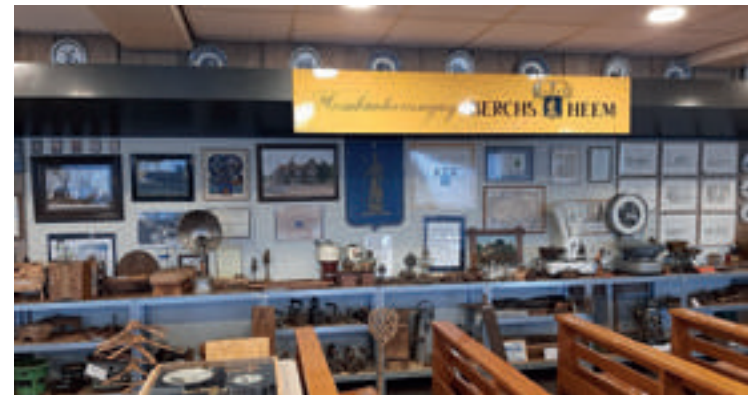
Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Over Berchs-Heem

De Heemkamer van Heemkundevereniging Berchs-Heem heeft de afgelopen jaren op meerdere plekken in Berghem gezeten: in het vroegere gemeentehuis en in het klooster. Nu is de vereniging gevestigd in de voormalige kantine van voetbalvereniging Berghem Sport aan de Osseweg.

In samenwerking met de gemeente is de vereniging druk bezig om hun onderkomen duurzaam en energieneutraal te maken.

Tijdens de Open Monumentendag zijn belangstellenden van harte welkom om in de Heemkamer een kijkje te nemen en meer te leren over de Bergse historie. De koffie en thee staan klaar.

St. Willibrordusstraat 40, Berghem

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van
11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Op beide dagen om 14.00 uur kan de kerk bekeken worden met deskundige toelichting van kapelaan W. Renders.
- Buiten de gebedsdiensten is er de mogelijkheid om de kerk te bezichtigen. Er zijn vrijwilligers aanwezig die toelichting kunnen geven.

Over het monument

De rooms-katholieke Sint Willibrorduskerk is heel bijzonder: het is deels een vrij nieuw en deels een eeuwenoud gebouw. In 1848 moest het middeleeuwse kerkgebouw wijken voor een neogotische kerk, maar de oude toren mocht blijven staan. Dit nieuwe kerkgebouw werd in 1895 door een brand na een blikseminslag verwoest, dus er moest weer een nieuwe kerk gebouwd worden. Dit werd de huidige kerk: een neogotische kruisbasiliek uit 1900 naar ontwerp van architect Van Aalst. De kerk werd gebouwd tegen de westzijde van de middeleeuwse toren, die de brand overleefd had. Deze toren werd verhoogd met een klokkenverdieping en bekroond met een nieuwe spits.

Het kerkgebouw bezit een van de best bewaarde neogotische kerkinterieurs in de provincie. De zandstenen altaren staan nog op hun plaats, de biechtstoelen zijn er nog en tegen de pilaren staan talrijke heiligenbeelden op hun sokkels. Het kerkgebouw en de toren zijn allebei een rijksmonument.

Pastorietuin

Bij het tot stand komen van het Berghemse centrumplan in 2010 is de pastorietuin als park het middelpunt geworden van het dorp. In de tuin staan platanen en nog enkele andere bomen die bij de aanleg van de pastorie in 1903 zijn geplant. Het park is het hele jaar geopend van zonsopgang tot zonsondergang.

SINT-SEBASTIANUSKERK 10

Herpen

Rogstraat 2, Herpen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 12.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Op beide middagen kan de kerk met deskundige toelichting bekeken worden.
- Er is een tentoonstelling van kazuifels, gewaden, vaandels en andere kerkelijke voorwerpen.

Over het monument

De Sint-Sebastianuskerk in Herpen is een rijksmonument en is een van de best bewaarde gotische kerken in Brabant. De toren dateert uit de vijftiende eeuw. In 1907 werd de kerk verbouwd en uitgebreid. Dit gebeurde onder leiding van architect Franssen, die aan het begin van de eeuw ook actief was in Lith, Lithoijen en Geffen. Tijdens deze restauratie- en uitbreidingswerkzaamheden werden op de koorgewelven bijzondere schilderingen ontdekt. Dit zijn rijke beschilderingen van heiligenfiguren, passie-emblemen en rankornamenten. Het zijn waarschijnlijk schenkingen van Philips van Kleef, heer van Ravenstein (1459-1528). Dit soort schilderingen is uiterst zeldzaam.

St. Jansstraat 2, Neerlangel

www.neerlangel.nl

Openingstijden

Op zaterdag 9 en zondag 10 september van 10.00 tot 16.00 uur

Over het monument:

In Neerlangel staat in de luwte van het bomenrijke kerkplein de St. Jan de Doperkerk, ook wel 'de kleine Sint Jan' genoemd. Ongeveer duizend jaar geleden, lang voor de stichting van het stadje Ravenstein, werd op een oeverwal van de rivier een kleine romaanse zaalkerk gebouwd. In 1869 is dit kerkje afgebroken en is op de oude fundamenten de huidige kerk gebouwd. Daarbij werd de toren uit de elfde eeuw gespaard. Deze tufstenen toren is nu het oudste romaanse bouwwerk van Noord-Brabant.

De St. Jan de Doperkerk is in 2011 grondig gerestaureerd. De eeuwenoude tufstenen toren is opnieuw gevoegd en hersteld, het leien dak is volledig vernieuwd en ook de glas-in-loodramen zijn gerestaureerd. Het stucwerk van de westwand in de kerk is verwijderd waardoor de toren, de achterwand en de noklijnen van het elfde-eeuwse kerkje zichtbaar zijn geworden. Nu is nog duidelijker te zien dat het op de oude fundamenten is gebouwd, tegen de toren en de wand van het oude kerkje. Deze kleine maar sfeervolle kerk is een rijksmonument en vervult tegenwoordig een rol als huis van rust, bezinning en gebed. De kerk is dagelijks voor iedereen toegankelijk.

THEMADAG RAVENSTEIN LEEFT...

in de 60'er jaren

Zaterdag 9 september

Het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein, Molen de Nijverheid, smederij Verhoeven, de leerlooiërij, Heemkundekring Land van Ravenstein hebben de handen ineen geslagen om dit jaar op de zaterdag van de Open Monumentendag iets anders te doen dan tijdens eerdere Monumentendagen. Het thema, binnen het landelijk thema 'Levend Erfgoed', is: Ravenstein leeft ... in de 60'er jaren.

Ravenstein, symbool van levend erfgoed, geeft dit jaar een nieuwe dimensie aan de Open Monumentendagen: Het stadje kruipt in haar huid van de jaren zestig. Mensen, historisch erfgoed en activiteiten uit die bloeitijd van bedrijvigheid worden bij elkaar gebracht in woord, beeld en geluid. Tot 1980 was de industrie in Ravenstein alom aanwezig: de mengvoederfabriek van Meulemans (nu: de Heus), de leerindustrie inclusief de Ravo schoenfabriek, de meubelfabriek van Salet, Van Wijk en Boerma (apparatuur voor waterzuivering) en de Hogra vrachtwagenfabriek, wat later de Trabant importeur werd. Deze werd in 1970 opgevolgd werd door het distributiecentrum van BMW. En natuurlijk het compressiestation van de Gasunie. Deze bedrijven boden veel mensen werk. Verschillende bewoners hebben die tijd bewust of actief (als werknemer) in die periode meegemaakt. Een aantal locaties en gebouwen worden ter plekke met grote foto's in beeld gebracht. En natuurlijk zal het heden ten dage nog bestaande ambachtelijke erfgoed, waaronder de smederij, de looiërij en de molen op deze dag volop in bedrijf zijn.

Op verschillende locaties in het stadje zijn **zaterdag 9 september** activiteiten gepland. In het stadje is voor de jeugd (en hun ouders) een speurtocht uitgezet met op verschillende plaatsen spelletjes uit die tijd met wedstrijelement en prijzen. **Op de Kasteelseplaats** worden kinderspelverzorgd door "Gezellig bij ...". De vele lokale ambachtslieden van het KAR presenteren zich met hun winkels, waaronder een edelsmid, klokkemaker, fijnschilder, meubelmaker, stoffeerder en glasblazer. Zij zullen hun vakmanschap presenteren in hun ateliers en op een ambachtelijke markt in het centrum.

In VidiReo, Van Kesselplaats 2 worden door de Heemkundekring films vertoond uit de periode 1950 – 1980 over het dagelijks leven in Ravenstein, maar ook over het verdwenen industrieel erfgoed, waar toeschouwers zichzelf of familieleden zullen herkennen. Oud-werknemers van onder andere BMW vertellen over hun herinneringen aan het bedrijf.

1. Jaftikken - Partijbureau, Stevens 10, vlietmolen, pompoenrij, 1968-80
2. De Heus - Stuttgart Klassieke auto-club met modellen uit de periode 1970-1990.
3. Verkeersplaats - Kinderspelletjes.
4. Het Raadhuis - TIR, herenwandelingen en speurtocht door Ravenstein.
5. Sint Jozefkerk - Concerten.
6. Philips van Meel-Balmerik - Woning, vrachtwagenfabriek en K&M.
7. Molen de Nijverheid - Museumtent, muziekproducties en bruinen, Wijksteat.
8. Vullies - Films uit de oude films, exposities en ambachten van het KAR.
9. Leerlooiërijmuseum - Leerspelletjes, exposities, kinderspelletjes.
10. Smederij Verhoeven - Smid aan het werk in speurtocht voor kinderen.
11. Raammond - Op De Dijk bij jaren 60 voorwerpen.
12. Binnestad van Vullies - Restauratie van verpleeghuis van het Raadhuis & Ambachtelijke Ravenstein zijn gemaakt.

Op het terrein van de Heus is de BMW Klassieke auto-club aanwezig met modellen uit de periode (1970 – 1990) toen BMW in Ravenstein zat. De Heus laat op hun terrein foto's zien uit hun historie van onder andere Meulemans mengvoeders.

Op het plein bij de voormalige Boerenbond herleven oude tijden uit het agrarische verleden. Op het plein staat een originele Hogra vrachtwagen, gemaakt in Ravenstein en er wordt aandacht geschonken aan 'vergeten groenten'.

In de haven liggen enkele traditionele schepen die je ook van binnen kunt bekijken. Er zijn demonstraties van zeil maken, netten boeten, poon bakken en muziek van de trekzak.

Bij en in de smederij zal een smid zal zijn ambacht vertonen.

Bij en in de molen is live muziek, er wordt brood gebakken en er zijn activiteiten die met het ambacht van de molenaar te maken hebben. En natuurlijk vertellen de molenaars honderduit. **Het leerlooiërijmuseum** en de tuin zijn geopend, gidsen geven rondleidingen en kinderen kunnen creatief aan de slag met leer.

Vanaf het TIR, in het oude raadhuis, vertrekken stadswandelingen en zijn speurtochten. Kortom: Voor oudere generaties een feest van herkenning, voor jongere generaties een geheel nieuwe kennismaking met de wereld van hun (groot)ouders.

St. Luciastraat 2, Ravenstein

www.toerismeravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 tot 16.30 uur, zondag 10 september van 10.00 tot 16.00 uur

Over het monument

In het begin van de achttiende eeuw waren dit nog drie middeleeuwse huizen. In 1739 voegde Johan van Willigen de huizen samen. Nadat het als notarishuis dienst deed, werd het tot januari 2003 gebruikt als Raadhuis. Sinds het Raadhuis verbouwd is in 2022 is er gevestigd Het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein en Donato's Gewoon bijzonder met een winkel, lunchroom en restaurant.

Tegenover het Raadhuis staat een oude stadspomp op de plaats waarvroeger de stads-en brandput hebben gestaan. Rechts naast het Raadhuis staat een schandpaal, die in 2010 door Heemkundekring Land van Ravenstein aangeboden is ter gelegenheid van het 650 jarig bestaan van Ravenstein.

Stadswandelingen door Ravenstein

Tijdens de Open Monumentendagen organiseert de Heemkundekring Land van Ravenstein gratis stadswandelingen. Een gids neemt u mee langs diverse monumenten in Ravenstein en vertelt over de rijke geschiedenis van het historische stadje. U kunt zich aanmelden bij de balie van het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein (TIR).

Zaterdag 9 september start een stadswandeling om 14.00 uur, zondag 10 september begint de wandeling om 12.00 uur.

Walstraat 20, Ravenstein

(aan de gracht achter Vidi-Reo)

www.leerlooierrijravenstein.nl

Activiteiten

- Gidsen verzorgen rondleidingen door de tuin en het museum.
- Boekje met puzzeltocht langs de ambachten in Ravenstein.
- Voor kinderen: creatief bezig zijn met leer.

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 uur tot 17.00 uur

Over het monument

Het lijkt een gewone tuin, met een leuk huisje er in. Maar het is een plek met een bijzondere geschiedenis. Het gaat hier namelijk om een overblijfsel van de voormalige Stoom- en Schoenlederfabriek Firma Ignaat Suermond. Het huisje is een looischuur en het laatste restje van de 19e-eeuwse industriële bebouwing op de oude stadswal van Ravenstein. De stadstuin is onderdeel van het museum en ontworpen op basis van foto's uit het verleden. De enthousiaste vrijwilligers vertellen graag over de historie van het museum, maar ook over het looien van leer en over de vele toepassingen van leer en het schoenen maken. In de looischuur wordt een indruk gegeven op welke manier leer werd gemaakt en van leer schoenen. Er is veel gereedschap aanwezig uit de tijd dat de werkzaamheden nog handmatig plaatsvonden. Er staan ook grote machines in de tuin, die het begin van de industriële revolutie illustreren. Het geheel wordt toegelicht aan de hand van beeldmateriaal in de vorm van foto's en films.

Landpoortstraat 19, Ravenstein

www.smederijverhoeven.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 12.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Er is een smid aanwezig die demonstraties van dit oude ambacht verzorgt.
- Voor de kinderen is er een fotospeurtocht door het vestingstadje Ravenstein.

Over het monument

De smederij van Verhoeven is in 1931 gebouwd met betonstenen van een plaatselijke steenfabriek. Eerder stond hier ook al een smederij, eigendom van Anastasius Verhoeven. Zijn zoon Antonius (Toon) Verhoeven nam de smederij over. Hij werkte hier tot 1995. In 1996 is de halfvrijstaande smidse tot gemeentelijk monument benoemd. Het was destijds een van de eerste elektrische smederijen; het vuur werd met een elektrisch aangedreven ventilator aangewakkerd. De stroom werd verkregen via de straatverlichting.

In de smederij kunt u het oude gereedschap en smeedijzeren sierwerken van de smid zien. Speciaal op deze dagen wordt het vuur opgestookt en geeft een smid een demonstratie van zijn eeuwenoude ambacht.

Sint Luciastraat 1 en 5, Ravenstein

www.luciaravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september
van 11.00 tot 16.00 uur

Over het monument

De rooms-katholieke Sint-Lucia-kerk, gebouwd in 1735, is één van de twee Duitse barokkerken in Nederland. Uniek in zijn soort. Het Smits orgel dateert uit circa 1740. Sinds 2017 is de kerk niet meer in gebruik voor zijn kerkelijke functie. De kerk wordt herbestemd om hem te behouden voor de inwoners van Ravenstein én daarbuiten. Dat gebeurt niet door de tijd stil te zetten, maar door een nieuw hoofdstuk aan de levenslijn van dit bijzondere monument toe te voegen. Eind 2023 wordt met de uitvoering gestart. Het imposante beschermde sacrale interieur in Duitse barokstijl zal straks een eigentijdse wereldse invulling krijgen, met onder andere culturele en maatschappelijke activiteiten.

Rechts van de pastorie van de kerk staat de Sint-Josephkapel. Hij maakte deel uit van het voormalige jezuïetenklooster uit de zeventiende eeuw. Nadat dit klooster werd gesloopt, kwam de kapel in het zicht en kreeg hij een voorgevel.

Servetstraat 1, Ravenstein

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 13.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Een stadsgids vertelt over de ontstaansgeschiedenis, de architectuur en de inrichting van de kerk.

Over het monument

Deze Nederlands Hervormde kerk uit 1641 is speciaal gebouwd voor het Staatse Garnizoen dat van 1621 tot 1672 in Ravenstein gelegerd was. Hij wordt daarom ook wel de Garnizoenskerk genoemd. Op een inwoneraantal van rond de 600 katholieken, was de komst van negen compagnieën van 150 tot 200 hervormde soldaten een enorme overmacht. Het is een kleine, eenbeukige kerk in gotische stijl met een opmerkelijke houten kapconstructie. De voorgevel is door steunberen in drieën gedeeld en heeft blinde ramen, die in 1732 zijn dichtgemetseld. In de loop van de achttiende en negentiende eeuw is de kerk grondig gewijzigd. In 1968 is het zeventiende-eeuwse uiterlijk gereconstrueerd. De kerk heeft een kabinetorgel uit 1782. Ook zijn er diverse zeventiende-eeuwse voorwerpen bewaard gebleven, zoals het koorhek en een rijk vormgegeven preekstoel.

Molensingel 6, Ravenstein

www.molenvanravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

De molen, brouwerij, streekproductenwinkel en bakhuisje zijn te bezichtigen en enthousiaste vrijwilligers vertellen over de historie en het productieproces.

Over het monument

Stellingmolen De Nijverheid dateert uit 1857 en is gelegen binnen het beschermde stadsgezicht van het vestingstadje Ravenstein. Hij staat op het 'holle' Bastion Utrecht, een onderdeel van de oude vestingwerken en is met zijn 30 meter de hoogste molen van Noord-Brabant. Voor die tijd stond op dezelfde plaats een houten standermolen. De verhoging binnen het bastion heeft nog steeds de originele hoogte. Bij belegering van de vesting werd de oude standermolen soms in zijn geheel afgebroken zodat die niet kon worden beschadigd door de kogels van de vijand. Het kanon bij de molen wijst op de oude verdedigingsfunctie van het bastion.

Stadsmolen De Nijverheid wordt al jarenlang ingezet voor de productie van spelt en andere meelsoorten. Zowel voor gebruik door particulieren als bakkers in de omgeving. In het Bastion, het bijgebouw van de molen, produceert Stadsbrouwerij Wilskracht op ambachtelijke wijze haar prijswinnende speciaalbiere. Aan de molen is een bakhuisje met traditionele takkenbosoven gebouwd, waar (spelt)broden en andere producten gemaakt worden. In de streekproductenwinkel, in de buik van de molen, worden molenproducten en ander lekkers uit de omgeving verkocht.

Van Coothweg 1/Philips van Kleefpad
(anno 1509), www.vestingravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Op beide dagen zijn gidsen aanwezig om rond te leiden en een toelichting te geven.

Over het monument

Dit vestingwerk uit steen en aarde, naar oud-Italiaans model, werd in 1509/1510 aangelegd door Philips van Kleef (1459-1528), soeverein heer van het Land van Ravenstein. Het is het oudste vestingwerk van dit model in Nederland. Het onderaardse deel werd in 1544 (deels) opgeblazen. In 1621 werd op dezelfde plaats het 'Hollandse' aarden bastion Famars aangelegd, als onderdeel van de vestingwerken naar oud-Nederlands model. De aarden wallen werden in 1673 in de gracht geschoven. Het Philips van Kleefbolwerck werd in 2011 door de eigenaar van het terrein herontdekt en in de periode 2012 - 2016 bezoekerbaar gemaakt.

Molensingel/Philips van Kleefpad

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Er is uitleg over de restauratie door vrijwilligers van de Heemkundekring.

Over het monument

Het ene tuinhuis, in een neogotische bouwstijl, dateert uit 1875 en is een rijksmonument. Het andere tuinhuis, in ambachtelijke stijl, dateert van circa 1897 en is als gemeentelijk monument aangemerkt. De tuinhuisjes staan op restanten van de aarden wallen van de voormalige vestingwerken. Deze zijn in de stadsgracht geschoven. Op de brede oevers zijn in de negentiende eeuw tuinen aangelegd, waarop ook huisjes verzezen. Vrijwilligers van de Heemkundekring en tuinders hebben gewerkt aan het herstel van deze historische monumenten. De huisjes zijn in gebruik bij de tuinders van de nabijgelegen volkstuinen. Bij de huisjes is een boomgaard ingericht met oude fruitrassen.

ST. ROCHUSKAPEL EN ANTONIUSKAPELLETJE

20

Deursen

Rondestraat 26, Deursen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 9.00 tot 18.00 uur

Over het monument

Op de Kapelhof aan de Rondestraat in Deursen staat een achthoekige bakstenen kapel. Deze kapel dateert uit 1745 en is gewijd aan twee heiligen: de HH. Rochus en Antonius Abt. Beiden zijn heiligen die tegen de pest beschermen. Priester Wilhelm Antoon van den Broeck, telg van een uit Deursen afkomstig adellijk geslacht, liet deze kapel bouwen. Hij kwam tot deze vrome daad nadat zijn zieke ouders met succes beide heiligen hadden aangeroepen. Boven de deur van de kapel staat dan ook "degenen die geslagen zullen zijn door de pest en den bijstand van Rochus zullen aanroepen zullen gezondheid verwerven". In de kapel zijn bijzondere religieuze voorwerpen te zien: een houten altaartje dat waarschijnlijk uit de achttiende eeuw dateert en een altaarstuk uit 1903. Op het schilderij is Rochus afgebeeld. Boven de heilige zweven twee engeltjes en op de achtergrond zijn de parochiekerk en de kapel te zien. In de kapel staat een groot beeld van Rochus, geschenken door een oud-inwoner van Deursen.

Voor de St. Rochuskapel, op de hoek van de Kapelhof, staat een klein Antoniuskapelletje. In de regio woedde in 1635 en 1636 de pest, die veel dodelijke slachtoffers eiste. Deze pestepidemie had zo'n grote impact op de bevolking, dat een jaar later een Antoniuskapelletje werd opgericht voor de aanbedding en verering van deze pestheilige.

Bethlehem, Kerkplein 6, Haren

In de voormalige kloosterboerderij van het klooster, www.harenonstdorp.nl

Openingstijden

Op zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 uur tot 15.00 uur

Activiteiten

- Tijdens de Open Monumentendagen is in het Erfgoedlokaal de expositie 'Levend Erfgoed' te zien.
- Ook zal er een presentatie plaatsvinden van ambachtelijk boekbinden en boekrestauratie.
- Er wordt een presentatie getoond van beeldmateriaal gericht op Haren van fotograaf Daan Scholte.
- Er is een koffietafel waar verhalen worden opgehaald over werken in vroeger tijden.

Over het monument

In de prachtige ambiance van het voormalige klooster Bethlehem te Haren, is in de aangrenzende kloosterboerderij stichting 'Erfgoedlokaal Haren ons dorp' gevestigd. Een groep

van vrijwilligers en 'Vrienden van het Erfgoed Haren' zet zich actief in voor het behoud van het cultureel-historische erfgoed van Haren en haar directe omgeving. Er zijn jaarlijks verschillende exposities over de geschiedenis van het dorp Haren en haar directe omgeving. Dit gebeurt middels het tonen van gebruiksvoorwerpen, film- en geluidsopnames en orale historie verteld door onze vrijwilligers en bezoekers.

Dit in samenwerking met lokale en regionale instanties, (landelijke) musea en bruikleen-goederen van vrijwilligers. Er is ook aandacht voor wandel- en fietsroutes en activiteiten van derden in de regio. Het Erfgoedlokaal is elke eerste zondag van de maand van 11.00 tot 15.00 uur geopend.

Expositie Levend Erfgoed

Aan de hand van gebruiksvoorwerpen in vitrines worden de bezoekers meegenomen in een wereld van oude ambachten zoals boekbinden, traditionele gebruiken, kunst gemaakt met oude technieken en historie vastgelegd in fotografie. Oudere bezoekers krijgen hier vast een nostalgische 'oh ja dat weet ik nog wel-ervaring'. Het Erfgoedlokaal vormt zo de schakel tussen heden, verleden en toekomst en houdt ons erfgoed in leven. Bij deze expositie hoort een rijk geïllustreerde rondleiding met uitleg over de getoonde voorwerpen. De tentoonstelling wordt verder ondersteund met beeld en geluid, passend bij het thema.

TOERISTISCH INFORMATIE- CENTRUM 'MEGEN OP DE KAART' (TIM)

Megen

Broeder Everardusplein 1, Megen

www.toerismemegen.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Aanmelden voor stadswandelingen met gids door Megen (zie kader).
- Kinderpuzzeltocht en speurtochten.
- Historische wandelroute 'Megen in Beeld' en diverse wandel/fiets routes verkrijgbaar.

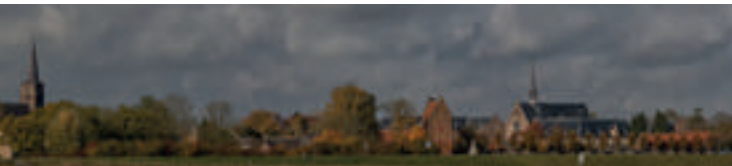
Het Toeristisch Informatiecentrum Megen op de kaart (TIM) is gevestigd in een mooi lokaal in Acropolis. Tijdens de Open Monumentendagen is het Toeristisch Informatiecentrum Megen het vertrekpunt van een bezoek aan Megen. Er is een fraaie maquette van het vestingstadje Megen anno 1570 aanwezig, die laat zien hoe de vestingwerken er uitzagen en dat het stratenplan nog altijd gehandhaafd is.

Stadswandeling door Megen

Het TIM verzorgt gratis stadswandelingen door Megen op zaterdag 9 september om 13.00 uur en op zondag 10 september om 12.00 en 14.00 uur. De wandeling gaat onder andere langs het "heilig Bruurke" van Megen en de school en kosthuis van Heilige Titus Brandsma. Op zondag gaat de wandeling ook door de tuin van de Clarissen. Aanmelden via: stadswandeling@toerismemegen.nl of ter plekke bij het TIM, als er nog plaatsen zijn.

Demonstratie Megense Batterij

Bij de 'lulboom' waar de oude kanonnen Barbara en Brimeu staan opgesteld, wordt tijdens de Open Monumentendag een middeleeuws kampementje opgebouwd waar batterijleden aanwezig zullen zijn om de verdediging van de stad uit de tijd van het beleg van Den Bosch (rond 1600) te demonstreren. Het kampement wordt bemand op zaterdag 9 september van 12.00 tot 16.30 uur en op zondag 10 september van 10.30 tot 16.30 uur. Het afschieten van het kanon is zaterdag om 14.00, 15.00 en 16.00 uur en zondag van 11.00 uur tot en met 16.00 uur op elk heel uur.

Broeder Everardusplein 1, Megen

www.acropolis-megen.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Café In 't Vaticaan open.
- Gezellig terras op het plein met muziek.
- Expositie Heemkundekring in de Heemkamer (op de eerste verdieping).
- Expositie Kunstvoer.

Over het monument

Deze voormalige Latijnse school / Seminarie werd in twee fasen (1884 en rond 1900) in neogotische stijl gebouwd naar ontwerp van architect E.J. Margry, ter vervanging van het oude gymnasium. In het oude deel (rechterzijde) bevond zich de kapel (nu theaterzaal) en beneden de recreatiezaal. Het gymnasium was tot 1967 in het gebouw gehuisvest. De broeders Franciscanen waren er leraar en de studenten woonden in kosthuizen bij de gewone burgerij. Titus Brandsma, die recent heilig is verklaard, zat hier op school. In het rechterdeel van de aanbouw was van 1890 tot 1942 het gemeentehuis gevestigd, nog herkenbaar aan het stadswapen boven de toegangsdeur. Vanaf 1971 is dit rijksmonument het gemeenschapshuis van Megen. Na de grondige renovatie van 2012/2013 wordt het eveneens gebruikt voor workshops, meetings, toneel, theater, feesten en trouwerijen. Ook het Toeristisch Informatiecentrum Megen en Café In 't Vaticaan zijn hier gevestigd.

Bij de restauratie zijn veel oude elementen behouden of hersteld: neogotische dakkapellen, kalkstenen beeld van H. Antonius, strengperstenen mozaïek, glas-in-loodvensters (H. Franciscus en Maria), opengewerkte dakruiter met naaldspits, sjabloonbeschilderingen op plafonds en een hardstenen plaquette met gelauwerde helm, hond en leeg wapenschild.

Kloosterstraat 6, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Over het monument

De kloosterkerk is een onderdeel van het franciscanenklooster Sint Antonius van Padua en is gebouwd in een laat-barokstijl. De bouw startte in 1670, in datzelfde jaar is de kerk in gebruik genomen.

Het barokke kloostercomplex (niet te bezoeken tijdens de Open Monumentendag) is in de zeventiende eeuw gebouwd toen de verdreven minderbroeders uit 's-Hertogenbosch onderdak vonden in het katholieke Megen. In de loop van de tijd zijn de taken van de broeders veranderd. In de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd ervoor gekozen om het klooster een plek te laten zijn waar broeders van elders zich enige tijd kunnen terugtrekken. In de jaren zeventig en negentig van de vorige eeuw zijn kerk en klooster grondig gerenoveerd. Tegenwoordig staat het huis vooral open voor mensen die een paar dagen komen meeleven met de broeders en die op zoek zijn naar meer diepgang in hun leven.

Kloosterstraat 6, Megen

Openingstijden

Op zaterdag 9 en zondag 10 september is de grafkapel de gehele dag geopend

Over het monument

De grafkapel naast de kerk stamt uit 1954 en was oorspronkelijk bedoeld om ook vrouwen, die een mannenklooster niet mochten binnengaan, de gelegenheid te geven te bidden bij het graf van het 'Heilig Bruurke'. Broeder Everardus Witte (1868 -1950), beter bekend als het Heilig Bruurke, was portier in het Franciscaner klooster van 1899 tot 1929 en verbleef in dit klooster tot aan zijn dood in 1950. Hij had een eenvoudige levenswijze en kwam vooral in zijn gebeden op voor de onderkant van de Megense gemeenschap. Na zijn dood werd hij daarvoor vereerd met een eigen kapel, waar nu nog dagelijks mensen in zijn mouwen of kraag een briefje met een wens achterlaten.

Kloosterstraat 6, Megen

www.hofvanlof.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Er zijn vrijwilligers aanwezig die informatie kunnen geven over wat er in de tuin groeit en bloeit.
- De expositieruimte is geopend.

Over het monument

Het franciscanenklooster Sint-Antonius van Padua heeft een ommuurde tuin. Dit was een moestuin die groente en fruit moest leveren voor de bewoners. Omdat het aantal bewoners kleiner werd en de broeders zelf geen tuinman meer hadden, kwam een flink deel van de tuin beschikbaar voor een nieuwe bestemming: de Hof van Lof. Dit is een 'leertuin', waar velen via cursusmiddagen tot inzicht komen dat een tuin veel (onverwachte) mogelijkheden biedt. De Hof van Lof staat vol planten en bloemen die iets te maken hebben met de Bijbel, het kerkelijk jaar, de seizoenen en de gedachtenis aan bijzondere mensen, waaronder ook heiligen. Deze bijzondere tuin wordt onderhouden door een groep enthousiaste vrijwilligers. Het franciscanenklooster zelf is niet toegankelijk.

Molenstraat 2, Megen

molen-desire.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

De molenaars zijn aanwezig om toelichting te geven.

Over het monument

Deze ronde stellingmolen is gebouwd in 1875 nadat zijn voorganger, tegenover het toenmalige kasteel, was afgebrand. Veel onderdelen van de vorige molen zijn nog terug te vinden in de huidige molen. Hier werd niet alleen graan, maar ook eikenschors voor de Megense leerlooierijen gemalen.

Voor veel Megenaren en bezoekers van het stadje is molen Desiré niet weg te denken uit Megen. Als de molen draait is het een soort van welkomstgroet. In 2014 werd dan ook een stichting opgericht met als doel de instandhouding van deze beeldbepalende molen. Initiatiefnemer was Wim van de Camp, de toenmalige eigenaar van de molen. De molen was toen al 90 jaar in familiebezit. De molen is in 2015 grondig gerestaureerd.

Torenstraat 27, Megen**Openingstijden**

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

In de gevangentoren is een kunsttentoonstelling van Kunstvoer te zien.

Over het monument

Deze toren herinnert aan de vesting die Megen ooit was. Nadat Megen in 1357 stadsrechten kreeg, werd de stad beveiligd door een wal. In de muren werden vier toegangspoorten gemaakt. Eén daarvan was de Gevangenpoort, deze dateert uit 1366. Hier zijn veel gevangenen opgesloten, in afwachting van hun verhoor, veroordeling en soms executie door middel van 'het Smeert' of 'het Koord'. De Gevangentoren is het enige restant van de Megense stadspoorten.

Dokter Baptiststraat 6, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Over het monument

Ruim 100 jaar geleden werd voor dit winkelpand in de Dokter Baptiststraat de bouwvergunning afgegeven aan de heer Gerrit Staassen. Deze winkel is in Megen nog steeds bekend als de 'winkel van Staassen'. Aan het uiterlijk van het pand is nauwelijks iets gewijzigd. De verbouwingen, die in de loop van een eeuw hebben plaatsgevonden, zijn steeds in het voordeel van het pand geweest. Het winkelinterieur, met zijn art-deco kastwanden, de meer dan 100 jaar oude tegelvloer en de nog originele kleuren van 1910, is nog helemaal intact. Het pand is nu een woning met een winkel. De winkel is nog steeds in gebruik. Elke zaterdag worden hier spulletjes uit grootmoeders tijd verkocht in nostalgische sfeer.

Torenstraat 6, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 12.00 tot 15.00 uur

Over het monument

Het voormalige raadhuis is gebouwd op grond van Willem Kipp, in de vorige eeuw wethouder, gedeputeerde en bierbrouwer. Hij woonde destijds in het herenhuis iets verderop. De armlastige gemeente kreeg de grond cadeau, er moest wel een boerderij voor afgebroken worden. Het pand is gebouwd naar een ontwerp van architect C. Roffelsen (1889-1958), die ook tekende voor de raadhuisen in Nistelrode, Boxtel en Uden. Net als zijn bekende tijdgenoot Kropholler (Raadhuis Waalwijk) was hij aanhanger van de Delftse school en een opdracht van de gemeente was dat het ontwerp aansloot bij de stijl van de Gevangentoren. Het in 1941 opgeleverde pand heeft tot 1994 dienst gedaan als raadhuis en is sinds 1996 in particulier bezit. Opvallende elementen zijn de trapgevels, de dakruiter, het wapen van Megen in de zijgevel, de monumentale hal met glas-in-lood en de raadzaal.

Foto: FC Jomatico

30

CLARISSENKLOOSTER SINT-JOSEPHSBERG

Megen

Clarastraat 2, Megen
www.clarissenmegen.nl

Openingstijden

Het rooms-katholieke Clarissenklooster is niet vrij toegankelijk, omdat het in gebruik is door de zusters Clarissen. U kunt aansluiten bij de gebedsdiensten. Kijk op www.clarissenmegen.nl voor meer informatie.

Over het monument

In Megen staan twee kloosters die in gebruik zijn, het patersklooster van de Franciscanen en het nonnenklooster van de zusters Clarissen. In 1717 vonden de Clarissen onderdak in Megen nadat zij uit Boxtel werden verdreven. Zij begonnen in 1721 met de bouw van het huidige klooster. Het werd gebouwd op de fundamenten en binnen de gracht van het voormalige kasteel van de graven van Megen, dat in 1581 verwoest werd. De bouw verliep in diverse fasen. Onder Napoleon werd het klooster tot staatseigendom verklaard en mochten er geen nieuwe kloosterlingen intreden. Pas in 1896 mochten de zusters hun klooster terugkopen van de staat. Zij lieten architect J.H.J. Groenendaal een ontwerp maken voor de nog onvoltooide kapel. Bij de bouw daarvan vond men de zware fundering van het middel-eeuwse kasteel. Deze fundering werd gesloopt en de oude bakstenen werden verwerkt in de kapel. In 2021 zijn de Clarissen 300 jaar in Megen en bestaat de gemeenschap 550 jaar. De zusters verkopen via een webwinkel en op diverse locaties in de regio producten met ingrediënten uit eigen tuin, zoals jams en spreads van De vegetarische zuster en kruidenmelanges. Ook is er een hostiebakkerij. Hiermee werken ze voor het eigen levensonderhoud en het onderhoud van het klooster.

OUD-BURGEMEESTERS WONING & HET SCHOUWKE

Megen

31

32

Oud-burgemeesterswoning
Doctor Baptiststraat 1, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur is het huis deels open voor bezichtiging

Over het monument

Dit voorname pand uit 1820 is de oud-burgemeesterswoning van Megen. Het heeft een met leien gedekt schilddak en bijzondere lijstgevels. Vanaf 1888 tot 1918 is het bewoond door Willem Remmen, burgemeester van Megen. Van 1918 tot 1946 woonde Van Vlokhoven hier, ook burgemeester van Megen. Aan de voorzijde heeft het pand een brede granieten stoep. Binnen zijn de hal met marmeren vloer, uniek beschilderde hoge plafonds met sierlijsten, plafondmedaillons en schilderijen indrukwekkend. Het pand is in de afgelopen jaren met minutieuze aandacht voor details gerestaureerd. Tijdens de Open Monumentendag is het huis deels open voor bezichtiging: de entree en voorkamers kunnen dan bekeken worden.

Het Schouwke

Maasdijk 29, Megen

Openingstijden

Het gebouw is alleen van buiten te bezichtigen

Over het monument

Dit fraaie historische pand aan de Maasdijk dateert van 1885. Graan- en veehandelaar A. Peters bouwt het dan als pakhuis. Op de begane grond huisvest hij vee en de bovenste twee verdiepingen doen dienst als graanopslag. In 1948 neemt de firma Coppens het pand in gebruik als steenfabriek. Er worden steentjes voor de bouw van schouwen vervaardigd. Uit die tijd dateert de naam 'Het Schouwke' voor het pand. Van 1960 tot 1981 doet Het Schouwke dienst als gemeentewerf. In 1986 wordt het door de familie Kemkens aangekocht en tot woonhuis verbouwd.

Kapel van Onze Lieve Vrouw der Zeven Weeën

Kapelstraat 51, Megen

Openingstijden

De kapel is de gehele dag geopend

Over het monument

Deze rooms-katholieke kapel dateert uit 1733. De kapel staat onder aan de dijk, net buiten Megen, en is gerestaureerd in 1988. De zeven weeën, of smarten, zijn de lijdensmomenten uit het leven van Maria: de voorspelling van Simeon, de vlucht naar Egypte, het achterblijven van de twaalfjarige Jezus in de tempel, de ontmoeting met haar zoon tijdens de kruisweg, de kruisiging, de afneming van het kruis en de graflegging. Deze zeven Smarten staan afgebeeld op de zeven glas-in-lood ramen in de kapel. Binnen staat een replica van een houten Mariabeeld uit 1500. In de nis boven de ingang staat een replica van een terracotta Mariabeeldje van Walter Pompe dat oorspronkelijk is vervaardigd in 1736.

Wegkapelletje St. Anna te Drieën

Tegenover Kapelstraat 26, Megen

Openingstijden

De kapel is de gehele dag te bezichtigen

Over het monument

In de Kapelstraat is tevens, ongeveer ter hoogte van de molen, het kleine kapelletje te zien van Sint Anna te Drieën. Hierin staat een houten beeldje van de heilige Anna met Maria en het kind Jezus. De kapel is rond het jaar 1750 gebouwd en in 1988 gerestaureerd. Het beeld van Sint Anna te Drieën in het kapelletje is een replica van het oorspronkelijke beeld uit de 15e eeuw. Dit originele beeld staat in het religieus museum te Uden en behoort tot de kerkschatten van de St Servatiuskerk te Megen. De kapel is vanaf de Kapelstraat nabij nr.26 te bezichtigen.

SINT PETRUS' BANDEN KERK + ODRADAKAPEL

35

36

Macharen

Sint Petrus' Banden kerk

Dorpstraat 1, Macharen

Odrada-kerk,

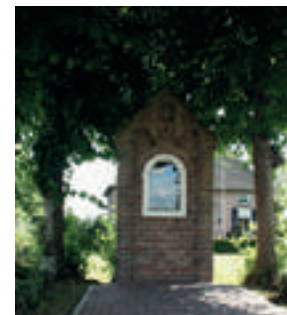
aan het einde van de Hoefstraat, Macharen

Openingstijden

Zondag 10 september van 13.00 uur tot 16.30 uur

Activiteiten

Tijdens de openstelling van de kerk wordt het monumentale Smits-orgel bespeeld.

Over het monument

De cultus van de Heilige Odrada is te Macharen geconcentreerd rond de Odradakerk aan de Hoefstraat en de parochiekerk van Sint Petrus' Banden, gelegen op de hoek van de Dorpstraat en de Kerkstraat. De neogotische parochiekerk van Macharen, toegewijd aan Sint Petrus' Banden, werd in 1862 gebouwd naar ontwerp van de Tilburgse architect H.J. van Tulder. De kerk staat op de plek van een middeleeuwse kerk, waarvan de vijftiende-eeuwse toren behouden bleef. De toren werd in 1882 met een segment en een nieuwe spits verhoogd. In deze zaalkerk bevinden zich onder andere een hoogaltaar uit 1862, een monumentaal Smits-orgel uit dezelfde periode en een borstbeeld van de Heilige Odrada.

De Odradakerk

De Odradakerk staat aan het einde van de (doodlopende) Hoefstraat op een verhoging aan de rechterkant. Deze kerk dateert uit 1850 en is gebouwd voor de Heilige Odrada, beschermheilige tegen veepest. Zij leefde waarschijnlijk in de achtste eeuw. De kleine kerk heeft het uiterlijk van een wegkapelletje; het is een bakstenen gebouwtje met zadeldak en staat op een heuveltje, beplant met geleide lindebomen. In de kerk is een nis waarin een gipsen beeldje van de Heilige Odrada met knielend paard staat. Dit is een verwijzing naar het verhaal dat zij een wild paard temde door het een kruis te laten zien.

REMIGIUSKERK EN -MUSEUM

37

Lithoijen

Prelaat van den Bergplein 8, Lithoijen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 10.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Op zondag 10 september zal Huub van Cruchten van Glas in lood Studio Oss (www.glasinloodstudio.nl) vertellen over glas in lood en over brandschildering.

Over het monument

De Remigiusparochie heeft een lange en bijzondere geschiedenis. In 968 schonk de Lotharingse hertogin-weduwe Gerberga haar eigendom Litta minor - het later genoemde Lithoijen - aan de Remigiusabdij van Reims. Na vele strubbelingen en oorlogen was door tussenpersonen de abdij van Berne eigenaar van Lithoijen geworden en in 1613 stond de aartsbisschop van Reims ook nog eens het begeavingsrecht van de kerk van Lithoijen af aan de prelaat van Berne en diens wettige opvolgers. Tot op heden is dit recht nog steeds in handen van deze prelaat.

De Heilige Remigiuskerk is in neogotische stijl gebouwd in 1901. Dit gebeurde onder leiding van architect C. Franssen, die aan het begin van die eeuw ook in Lith en Herpen actief was. In 2012 is de kerk gerestaureerd.

Remigiusmuseum

Op de koorzolder van de kerk is een museum gevestigd. Hier is de bijzondere (kerk) geschiedenis van Lithoijen te zien.

Sluisstraat 1, tegenover de Maximasluizen, Lithoijen

Openingstijden

Gehele dag geopend

Over het monument

Op deze plek, vlakbij de Maas en de sluis, bevond zich ooit de oudste kern van Lithoijen. In het jaar 968 komt het dorp voor het eerst voor in archiefstukken. In dat jaar schenkt koningin Gerberga Litta Minor (=Lithoijen) aan de abdij van Reims. Tot 1843 stond hier aan de dijk het oude kerkje van het dorp. Het was oorspronkelijk gebouwd met tufsteen in Romaanse stijl, maar later zijn er waarschijnlijk gotische elementen aan toegevoegd. De patroonheilige was de heilige Remigius.

In 1843 is het kerkje gesloopt. Het inmiddels verderop gelegen Lithoijen groeide door en het Groenewoud, zoals het terrein lokaal bekend stond, raakte verlaten en begroeid met notenbomen. Rondom het kerkje lag een begraafplaats. Deze is nog lang in gebruik gebleven; officieel tot 1990. In de volksmond kreeg het de naam 'drenkelingenkerkhof'.

In 2013 is op dit terrein archeologisch onderzoek gedaan. Toen zijn de muurresten van het kerkje en de muur rondom de begraafplaats teruggevonden. Deze zijn in 2016 weer zichtbaar gemaakt en er is een informatiebord geplaatst.

Prelaat van den Bergplein 2-4, Lithoijen
ouderaadhuislithoijen.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Hier kunt u de Lithoijense Wandelkaart kopen om zo een prachtige wandeling te maken langs de Lithoijense monumenten. U komt dan ook langs het monument van het kerkje in de Notenboomgaard.

Over het monument

Dit kenmerkende gebouw is rond 1906 ontworpen door Egidius L. Janssen uit Neerloon. Voor de bouw van het gemeentehuis was fl. 3500,- (bijna € 1600,-) gereserveerd. Maar dat bleek niet genoeg. Op dat moment stond de Boerenleenbank nog in de kinderschoenen. De bank vond de gemeente Lithoijen niet kredietwaardig genoeg en weigerde een financiering. De toenmalige gemeentesecretaris Van de Schans heeft daarom zelf maar geld geleend om te zorgen dat er toch een gemeentehuis gebouwd kon worden. Nadat de gemeente Lithoijen opging in de gemeente Lith, kwam het raadhuis in particuliere handen en werd het door verschillende gezinnen en bedrijfjes bewoond. In 2000 is het pand volledig gerestaureerd. Tegenwoordig is het een trouwlocatie en een restaurant waar bezoekers terecht kunnen voor lunch, taart, high tea of diner.

Marktplein 24, Lith.

Voormalig Gemeentehuis van de gemeente Lith
Cultureel Centrum de Snoeck.

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september
van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Stands met info over de geopende monumenten en activiteiten.
- Openstelling van het archief van de Heemkundekring Maasdorpen Lith.
- Diverse presentaties in het nieuwe Toeristisch Informatiecentrum Lith (TIL).

Wandeling door Lith

De Snoeck is tijdens de Open Monumentendag in Lith het start- en eindpunt van rondwandelingen met gids langs de Lithse monumenten. De wandeling gaat via de Molenstraat naar de Lithse Molen en museumboot het Visje. Via vele Lithse paden gaat de route naar de Lithse kerk. Bij eindpunt De Snoeck staat de koffie klaar.

Nieuwe wandelgids met drie routes

Tijdens de Open Monumentendag worden door wethouder Sidney van den Bergh in De Snoeck drie nieuwe wandelroutes door Lith gepresenteerd. Deze routes staan in een speciale wandelgids en kunnen zelfstandig gewandeld worden. Door QR-codes kan men via de telefoon luisteren naar verhalen van Lithenaren die vertellen over dorpsgenoten, de Maas, de Beerse overlaat en de relatie met de Zuiderwaterlinie. De wandelgids is vanaf 9 september te koop bij het TIL in De Snoeck.

Molenstraat 44, Lith**Openingstijden**

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur en zondag 10 september van 13.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- De molen draait en de molenaar kan toelichting geven.
- Er worden pannenkoeken gebakken van in het molen gemalen meel.

Over het monument

Molen Zeldenrust dateert uit 1800 en is gebouwd op oude fundamenten van een molen die daar waarschijnlijk al vanaf 1677 stond. Het is een ronde stenen beltmolen of bergmolen. Dit is een windmolen die op een heuvel staat. Zeldenrust is een korenmolen, die lang dienst heeft gedaan voor bakkers en boeren in de omgeving. In de twintigste eeuw was de molen in handen van het molenaarsgeslacht Van Eerd. Doordat er in de jaren zeventig geen opvolging was bij de laatste molenaar in de familie, werd de molen aan de toenmalige gemeente Lith overgedragen.

Ligplaats tegenover Molen Zeldenrust aan de Maas

www.museumbootdeschokker.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Aan boord van deze boot kunnen bezoekers luisteren naar de verhalen van de bemanning over de geschiedenis van de Maas, over het dorp Lith en in het bijzonder over de riviervisserij.

Over het monument

Een schokker is een oude, oer-Hollandse schuit waarmee al voor het jaar 1800 op de Zuiderzee werd gevisd. Oude schokkers die niet meer geschikt waren voor de zeevisserij werden verkocht aan rivier vissers; ze werden bijvoorbeeld op de Maas gebruikt om te vissen op paling. Het palingvissen was nachtwerk; overdag werden de netten gerepareerd, vis verwerkt en onderhoud gepleegd aan de boot.

In 2014 heeft Joop van de Zanden zijn droom gerealiseerd en een oude schokker opgekocht. Met steun van diverse subsidies heeft hij samen met vele vrijwilligers deze boot volledig gerestaureerd en weer vaargeschikt gemaakt. De schokker werd 't Visje' gedoopt, naar de bijnaam van Joops vader, een echte visserszoon. In de schokker maakt de stichting Schokkermuseum Lith

het oude vissersleven zichtbaar. Rondkijken in en op de schokker is de moeite waard, maar hij komt het beste tot zijn recht al varende over de Maas. In principe vaart de boot in het zomerseizoen elke zondag-morgen uit voor maximaal 12 personen (niet tijdens de Open Monumentendag).

Diverse locaties, zoals het Engwijkpad en het Brouwerspad, Lith

Openingstijden

Gehele dag geopend

Activiteiten

Door de rondleiding vanaf De Snoeck komt u met de gids langs de paden en de monumenten en activiteiten in Lith. Wilt u zelf de dorpspaden verkennen? Dat kan ook! In de Snoeck bij het TIL is de nieuwe gids te koop met de drie wandelingen door het padendorp Lith.

Over het monument

De Maasdorpen Lith, Lithoijen en Maren-Kessel hebben een rijk verleden: een bijzondere archeologische rijkdom, nog vrijwel onontgonnen middeleeuwse historische bronnen en bijzondere dorpsstructuren en karakteristieke bebouwing. Zo komen er in deze dorpen historische karakteristieke paden voor, die vaak nog stammen uit de middeleeuwen. Deze paden zijn uniek voor het Maasgebied en voor zover bekend zelfs voor geheel Nederland. Bij deze paden liggen onder andere de voorkanten van boerderijen aan een (verhard) woonpad, dat vaak iets hoger ligt dan het omliggende terrein. Als u bijvoorbeeld over het Engwijkpad of het Brouwerspad loopt, is dit goed te zien. Deze paden zijn de afgelopen jaren verbeterd en hersteld door de gemeente Oss, die het Padenplan uit 1999 van Jos Cuijpers Landschapsarchitectuur van de oud-gemeente Lith heeft geactualiseerd. Dit plan, waarin maar liefst 35 aanbevelingen worden gedaan om de bijzondere cultuurhistorische waarden van deze paden in Lith en omgeving te verbeteren, te behouden of te herstellen, wordt in fases uitgevoerd.

Antoon Coolenplein 5, Lith

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur en zondag 10 september van 12.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- In kleine groepjes kan de Lithse kerktoeren worden beklommen om het dorp aan de rivier en de Maas van bovenaf te bewonderen.
- In groepen wordt er een rondleiding gegeven door de kerk.

Over het monument

De neogotische kerk uit 1900, het Heilig Hartbeeld uit 1927 en de pastorie uit 1845 vormen het religieuze centrum van Lith. Achter de kerk ligt het kerkhof en van 1878 tot 1968 lag hier het Getrudisgesticht van de zusters Franciscanessen S.F.I.C. van Veghel. Architect van de Sint-Lambertuskerk is C. Franssen, die in verschillende plaatsen in de gemeente aan kerkgebouwen heeft gewerkt. In de kerk zijn onder andere van belang de gebrandschilderde glas-in-loodramen, de kruisweg en het altaar. In 2009 werd een omvangrijke restauratie van kerk en toren afgerond.

Kerkpad 3, Maren-Kessel

www.depastorije.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Een deel van de woning, de tuin en het terrein van de voormalige kerk met het kerkhof is te bezichtigen onder deskundige begeleiding. Er is elk heel uur een rondleiding. Aanmelden hiervoor is verplicht bij Simon Dermijn: sdermijn@xs4all.nl 06-10945420
- Er is een foto-expositie in de tuin met werk van fotoclub Jomatico naar aanleiding van het 150-jarige bestaan van de pastorie.

Over het monument

De voormalige pastorie aan Kerkpad 3 is een rijksmonument en bestaat in 2023 150 jaar. Het pand is gebouwd in 1873 in neogotische stijl. Het was de dienstwoning van de ernaast gelegen katholieke kerk. In 1944 werd deze kerk door de Duitse bezetter opgeblazen. De fundamenten zijn nog deels zichtbaar. Kerkgangers konden na de oorlog tijdelijk terecht in een schuur aan de overzijde, daarna werd een nieuwe kerk gebouwd op een andere plek. In 1955 kwam de pastorie in particulier bezit en is nu in gebruik als woning.

Het gebouw is omgeven door een grote boomgaard en siertuin waarvan een aantal bomen is opgenomen in de gemeentelijke lijst van bijzondere bomen. Grenzend aan het perceel ligt de oude kerkelijke begraafplaats en staat een kleine, in 1955 gebouwde, Mariakapel. Het Kerkpad waaraan de pastorie ligt, kreeg onlangs weer de historische naam 'den heiligen gang'. Dit is aan het begin en einde van het pad in steen gebeiteld. Dit is onderdeel van het recent uitgevoerde Lithse padenplan.

Kerkstraat 14, Geffen
www.parochiegeffen.nl

Openingstijden
Zaterdag 9 september van 10.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- De vrijwilligers van Torenmuseum De Peperbus staan klaar om bezoekers te informeren wat er in de eeuwenoude kerk en in het museum te zien is.
- Je kunt over het 'schip' (tussen dak en plafond) van de kerk lopen om de oudste kapconstructie van de gehele gemeente Oss te bewonderen.
- In de kerk is een fototentoonstelling te zien van Geffenaren die bezig zijn met immaterieel erfgoed. Deze unieke tentoonstelling is alleen op deze zaterdag te zien.

Over het monument

In 1423 werd in het Bossche kapittel aansporing gegeven om een nieuwe grote kerk in Geffen te bouwen. Rond 1450 waren de toren en kerk klaar. Het oude bestaande kerkje werd toen gebruikt als sacristie. In 1893 heeft er een verbouwing en vergroting plaatsgevonden door architect Franssen uit Roermond, die ook in andere plaatsen in deze regio werkte. Het oude kerkje werd afgebroken en er kwam een transept en nieuw priesterkoor, even hoog als het middenschip. De kerk werd een kruisbasiliek. Het interieur werd rijkelijk versierd met beschilderingen en kreeg nieuwe altaren. In de jaren zestig werden helaas de zijaltaren verwijderd, net als ook alle banken en de preekstoel. Gelukkig bleef de sierlijke beschilderingen en het hoofdaltaar behouden. Maar in de jaren zeventig keerden de banken weer terug in de kerk, net als een preekstoel. Deze meubels, uit kerken in 's-Hertogenbosch en Tilburg, vervingen de door veel parochianen verfoeide losse stoelen.

In de kerktoren is een klein kerkmuseum ingericht: de Peperbus. Hierin zijn allerlei oude kerkelijke gebruiksvoorwerpen te zien, zoals kelken, cibories, monstransen, relikwiehouders en gewaden. Ook kun je over het 'schip' (tussen dak en plafond) van de kerk lopen om de oudste kapconstructie van de gehele gemeente Oss te bewonderen.

Toegangsweg tegenover Elzendreef 5a, Geffen
www.zeldenrustgeffen.nl

Openingstijden
Zaterdag 9 september van 9.30 uur tot 14.00 uur

Activiteiten

De molen draait en de molenaar kan toelichting geven.

Over het monument

Molen Zeldenrust is een open standaard- of standaardmolen, bestemd voor het malen van graan. De molen is vaak verhuisd en heeft een bewogen historie. Hij werd in 1425 voor de eerste keer in officiële stukken genoemd. In die tijd stond de molen op de plek waar nu de straat Den Ham is. De molen heeft op verschillende plaatsen in Geffen gestaan. In 1982 kwam Zeldenrust, na een complete restauratie, terecht op haar huidige standplaats: een prachtige nieuwe plek met voldoende windvang aan de rand van het dorp. In de molen zijn nog balken zichtbaar met inscripties uit het verleden, de oudste uit 1621. Na ingrijpende reparaties in 1991 (vervanging van de standerd) en 1998 (een nieuwe bovenas) kwam in 2007 een grote klap: Bij een hevige noordwestenstorm waaide de complete kast van de standerd af. Gelukkig werd de molen herbouwd en kon hij in het najaar van 2008 feestelijk worden heropend.

De molen is elke week op zaterdag van 9.30 uur tot 12.00 uur open en in gebruik door de vrijwillige molenaars. Op andere tijden is bezoek (op afspraak) vaak ook mogelijk.

Groenstraat 20

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 uur tot 14.00 uur

Activiteiten

De molen draait en de molenaar kan toelichting geven.

Over het monument

De Vlijt is een gesloten standerd- of standaardmolen. Hij is in 1681 gebouwd in Boxtel en in 1875 verplaatst naar Geffen. In 1899 is hij verkocht aan de familie De Kinderen en vele jaren voor productie gebruikt. In 1973 kocht de gemeente Geffen de in verval geraakte molen. Hij werd afgebroken, gerestaureerd en opnieuw opgebouwd op de plaats waar hij nu staat.

De molen heeft een grote landschappelijke waarde, doordat hij vrij in het veld staat en van veraf goed zichtbaar is. Hierdoor vangt hij ook veel wind. Tegelijk is de molen beeldbepalend voor het dorp. Hij is nu nog regelmatig in gebruik.

De molen is elke week open en is dan in gebruik op zondag van 10.00 uur tot 12.00 uur en op woensdag van 13.00 uur tot 16.00 uur.

Kraaijeven, Geffen

Openingstijden

De begraafplaats is niet toegankelijk, maar kan via het grindpad aan de oostzijde bezichtigd worden.

Over het monument

Voor zover bekend, was eind zeventiende eeuw het 'Smouse Kerkhof' in Geffen de enige Joodse begraafplaats in Noord-Brabant. Oorspronkelijk had de heerlijkheid Geffen de grond van deze 'Eeuwige Ruststede' blijkbaar aan één Joodse familie beschikbaar gesteld, maar door van de komst van steeds meer Joden naar Brabant kreeg deze plek al snel de functie van streekkerkhof. De oudste nog aanwezige grafzerk dateert uit 1760. Mogelijk zijn er oudere grafstenen en graven in de loop der eeuwen in de grond verzonken. Hiernaar is enkele jaren geleden archeologisch onderzoek gedaan op initiatief van heemkundewerkgroep Vladerack. Nu staan er nog 86 grafstenen, waaronder enkele van de bekende families Van den Bergh, Van der Wielen, Zwanenberg en Hartog. Deze stenen zijn goed zichtbaar vanaf het grindpad aan de oostzijde.

OPEN MONUMENTENDAG OP SCHOOL

Monumenten zijn zeker niet alleen interessant voor volwassenen. Kinderen zijn tijdens de Open Monumentendag natuurlijk van harte welkom, maar basisscholen in de gemeente Oss kunnen ook meedoen met de Klassendag. Hiervoor heeft de landelijke Stichting Open Monumentendag een educatief project ontwikkeld. Scholen kunnen op de vrijdag voor de Open Monumentendag met groep 5 tot en met 8 een monument bezoeken. Zoals het Vorstengraf, de Grote Kerk en de schuilkelder in Oss, de oude pastorie in Maren-Kessel en de smederij en leerlooierij in Ravenstein. De kinderen volgen daar een rondleiding of een workshop. Of ze maken een wandeling met gids, zoals in het historische stadje Megen. De docent krijgt bovendien lesmateriaal om zelf op school een les over monumenten te kunnen geven.

Oss was een van de pilotgemeenten die met dit project startte en doet al vanaf 2009 met veel plezier mee met deze landelijke Klassendag. Meer weten? Neem contact op met het Stadsarchief: informatie@stadsarchiefoss.nl

MEER WETEN OVER ERFGOED IN OSS?

Wil je meer weten over de rijke historie van Oss en omgeving? Er zijn veel plekken, publicaties en websites waar informatie te vinden is, zoals:

www.trefhetinoss.nl/dit-tref-je-in-oss/spannendegeschiedenis

www.stadsarchiefoss.nl;

www.stadsarchiefoss.nl/collectie, voor onder andere en heel veel beeldmateriaal en digitale kranten

www.bhic.nl

In het Stadsarchief is de historische publicatie 'Mens en Maasland' gratis af te halen, waarin de geschiedenis van de gemeente Oss wordt verteld.

Bij de toeristische informatiepunten in Lith, Oss, Megen en Ravenstein is veel historische en toeristische informatie te vinden, waaronder ook fiets- en wandelroutes.

GEOCACHING ADVENTURE LAB

Om iets extra's te bieden en meer mensen te betrekken bij de Open Monumentendag heeft het Stadsarchief Oss sinds 2021 geocaching als een nieuw onderdeel aan deze dagen toegevoegd. Aangezien dit heel populair was, breiden we het dit jaar uit met een tweede geocaching Adventure Lab met als thema: Levend Erfgoed.

Wat is het verschil tussen Adventure Lab en Geocaching?

Begin 2019 zijn Adventure Labs gecreëerd. In tegenstelling tot de traditionele geocaching, is de Adventure Lab cache virtueel. Zo'n cache bestaat uit vijf punten op de kaart. Bij elk punt hoort een vraag, die je alleen ziet als je voldoende dichtbij bent en die bijna altijd gaat over iets wat je daar kunt zien. Heb je de vraag goed, dan kun je door naar het volgende punt op de kaart. Voor de kenners: goed om weten is dat in je Geocaching statistieken er voor elke opgeloste vraag één cache wordt bijgeteld.

Kort voor de Open Monumentendag komt de Adventure Lab van Stadsarchief Oss uit, genaamd 'Open Monumentendag 2023'. Je gaat naar vijf monumenten in de gemeente Oss waar levend erfgoed een grote rol speelt. Bij elk monument moet er een vraag worden beantwoord. Als je alle antwoorden hebt gevonden en de formule weet te kraken, dan kun je met het gevonden historische jaartal naar het Stadsarchief komen en word je beloond met een woodie én een boekje! Kom wel tijdens onze openingstijden: dinsdag, woensdag en donderdag tussen 10.00 en 17.00 uur. Je vindt onze balie in de Bibliotheek Oss, Raadhuislaan 10 in Oss, op de begane grond.

Om dit spel te kunnen spelen heb je twee dingen nodig: een (gratis) account van geocaching en de speciaal ontwikkelde app. Download de Geocaching Adventure Lab app via Google Play (Android) of de Appstore (Apple).

Het Stadsarchief heeft buiten de routes rond de Open Monumentendagen ook nog twee andere historische geocache-routes gemaakt. Over de Tweede Wereldoorlog in de gemeente Oss en langs kerken in de stad Oss.

COLOFON

stadsarchief oss

adres Raadhuislaan 10 - 5341 GM Oss
t 0412 842 010 i www.stadsarchiefoss.nl
e informatie@stadsarchiefoss.nl - entree gratis

Vormgeving: afdeling Vormgeving en Publicatie,
gemeente Oss
Druk: Puffers Print & Design, Oss
Oplage: 3.500 stuks

Augustus 2023

De Open Monumentendag wordt gecoördineerd door het Stadsarchief Oss in opdracht van de gemeente Oss en wordt mede mogelijk gemaakt door vele betrokken erfgoedorganisaties, vrijwilligers en monumenteigenaren die de monumenten openstellen en de activiteiten organiseren. Het Stadsarchief is een onderdeel van de Bibliotheek Oss.

Kijk voor actuele wijzigingen op www.trefhetinoss.nl; www.stadsarchiefoss.nl of de Facebookpagina van Stadsarchief Oss.

